בעל העקידה וירא כ

....ומכאן אתה מוצא תשובה נכונה לאנשי הגבעה כי אם נהגו כמנהגיהם בשני הענינים רצוני בכלות רגל העוברים והשבים ובהתר הנבלה הזאת כמוהם הנה לא היה זה להם דבר מזה בתשומת דתית ולא הותר להם לעשות כן מדיניהם חלילה אבל היו כמדינה שחקיה טובים ועושים אינם אותם ולזה לא יקשה לנו למה לא המטיר עליהם גפרית ואש מאת ה' מן השמים אבל היה עליהם מדיניהם על זה עון פלילי והיו שופטי העיר או השבט חייבים לבערם מן העולם ובמה שראו ולא מיחו בידם או העלימו עיניהם מן מה שעשו בפרהסיא היה החטא ההוא מוטל על כל השבטים והיה מאת הש"י להפרע מכלן אחרי מלאת יד התובעים את דינם. וכן הוא הדין בכל מה שחטאו היחידים בכל צבור וצבור בפרוץ באחד מהאיסורים שבתורה כגון ביין נסך או גבינה של עכו"ם או שעטנז וכיוצא שהעלם עין השופטים והמנהיגים מתיר אותם כאלו הם מותרים מן הדין שכבר הפכו בזה חטאות היחיד אל חטאות הצבור מכללם. וכמה פעמים נתחבטתי על זה על אודות הנשים הקדשות שהיה אסורן רו פף ביד שופטי ישראל אשר בדורנו ולא עוד אלא שכבר יאותו בקצת הקהלות ליתן להם חנינה ביניהם גם יש שמפסיקין להם פרס מהקהל כי אמרו כיון שמצילות את הרווקים או הסכלים מחטא אסור אשת איש החמור או מסכנת הגויות מוטב שיעברו על לאו זה משיבאו לידי אסור סקילה או סכנת שריפה. ואני דנתי על זה פעמים רבות לפניהם ולפני גדוליהם והסברתי להם שהחטא הגדול אשר יעבור עליו איש איש מבית ישראל בסתר ושלא לדעת הרבים וברשות ב"ד חטאת יחיד הוא והוא שבעונו ימות ע"י ב"ד של מעלה או מטה וכל ישראל נקיים כמו שהיה עון פילגש בגבעה אם היו ב"ד שלהם מוסרין האנשים הרשעים ההם לבדם ביד ישראל. אמנם החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים והדת נתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו הנה הוא זמה ועון פלילי וחטאת הקהל כלו ולא נתן למחילה אם לא בפורענות הקהל כמו שהיה בבני בנימן על השתתפם בעון והוא היה עון סדום כמו שביארנו שהם ובתי דינין שלהם הסכימו שלא להחזיק יד עני ואביון. ולכן הוא טוב ומוטב שיכרתו או ישרפו או יסקלו החטאים ההם בנפשותם משתעקר אות אחד מהתורה בהסכמת הרבים כמו שאמר בזה שעשתה בו פרשה בפני עצמו לא תהיה קדשה וכו' (דברים כ"ג) כמו שיתבאר שם ב"ה. ומי שלא יקבל זה בדעתו אין לו חלק בבינה ונחלה בתורת אלהית

שו"ת מהר"ם שיק[1] אורח חיים סימן שו

מוכיח בראיות מוכרחות שאסור להיות אחדות בין היראים והרעפארמער

....ובאמת לא ידעתי מה עלה על לב הדר"ג נ"י, כי לדעתי פשוט וברור דזה אסור לנו מן התורה ומן הכתובים ומדברי חכז"ל ומן המוסכם וכן הוא הנסיון. משה רבינו עליו השלום אמר במחלוקתו של קרח 'סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם' [במדבר ט"ז כ"ו]. וביאר בעקידה בשער ע"ח שמכאן למדו חכז"ל להרחיק ולנדות הרשעים ולהתרחק מהם. ופירש שם שכמו שהם פירשו עצמם מאתנו ומכלל ישראל שהם כגוף אחד, כן אנו מצווין להיות בדול מהם עד שיחשבו החוטאים כציצין היוצאין מהגוף ההולכים לאיבוד ולהפסד ושאר הגוף ימלט, ואסור לנגוע בכל אשר להם, יעויין שם. וקרח לא היה עבודה

---

[1] רבי משה ב"ר יוסף שיק (מהר"ם שיק) נולד בשנת תקס"ז (1807) בהונגריה. מראשי הלוחמים נגד הרפורמים. נודע בעיקר בזכות ספרו שו"ת מהר"ם שיק שבו מעל לאלף תשובות בכל חלקי השו"ע,

זרה, רק כופר בחלקי התורה כמו אלה הרעפארמער בזמנינו. ואין אני מסופק שאם היו רשאים בזמן הזה לנדות, בוודאי גם הדר"ג נ"י היה מנדה אותם, כפי המצווה עלינו על פי התורה. ותמוה נשגבה בעיני איך ולמה התיר מעלתו להתחבר עמהם.

...וזה החיוב נשאר בכל עת ובכל זמן: ואין ראוי לפריצה כזאת לבוא לביהכ"נ להתפלל הלוא זבח רשעים תועבה ותפילה הוא במקום קרבנות וכיון דתפילתה תועבה אין ראוי להניח לעשות תועבה במקום קדוש ואפי' אם אי אפשר למחות בידה מלבוא שמה אבל איך ישבו אחרי' אצלה הרי כתיב אוי לרשע אוי לשכנו. לזאת תשב לחודה שכולה וגלמודה כאבלה והרי מעשיה כמעשי סדום ההפוכה כמו רגע וביאר הבעל עקידה בפ' וישלח דחטא הגדול של סדום הי' שעשו הדברים הרעים לחוק וכן האשה הנ"ל לזאת החיוב על הב"ד ועל כל הקהל ואמנם צריך להיות מתון בדברים אלו כמבואר בפ"ת ריש וסוף סי' של"ד והחיוב להרחיקה בכל מאי דאפשר ולכל הפחות מבית התפלה לזאת בהשכל ובדעת צריך לעשות כל המעשים לשם שמים ויצליח ה' דרככם ואתה אהובי ש"ב עשה מה שבכוחך ואפשר לעשות הכל במתון ויהי' ה' עמך וחפץ ה' בידך יצליח דברי החותם בברכה המשולשת אוהבך ורבך ש"ב הדו"ש . הק' משה שיק מברעזאוע.

שו"ת שואל ומשיב[2] מהדורה תניינא חלק ג סימן כט

נשאלתי היום במעשה שהי' שאחד נשא אשת חמי' לאחר מיתת אשתו והחסידים דב"ק בריזדאוויטץ ערערו ע"ז והנה אח"כ גרש אותה ואח"כ בא הנה וחזר ונשאה ונשאלתי אם מותר לקיימה והנה אמרתי לרשום פה מה שהרהרתי בזה. ...

...עוד יש לי לומר דבר חדש דבמקום שהאיסור הוא ברור בדרבנן וכ"ע מודו א"כ לא אלמו איסורם להפסיד ממון אבל היכא דהאיסור אינו ברור כמו בנ"ד דרבים המתירים אשת חמיו רק דהרבה פוסקים החמירו בזה אלמו לתקנתם דאל"כ יתבטל האיסור מכל וכל דיאמרו דמותר וכדעת המתירים ויתבטל האיסור לגמרי וכעין שכתב בעל עקידה בשער סדום שיותר יש לחוש במקום שיחשבו שהוא מותר ממה שעוברים על איסור אבל ידעו שהוא איסור רק שעברו על זה ע"ש וה"ה כאן. וע"כ נראה לפענ"ד דאם לא נשא בודאי אסור לישא ואף אם כבר נשא (כי לא נתברר בדברי מעלתו אם כבר נשא או לא) הנה גם הצ"ץ שמתיר הוא דוקא באם היו הנישואין ע"פ הוראות מפורסמים ע"ש וע"כ אם אינה מעוברת אין לחוש כיון דהיש"ש בשם הנימוק"י והב"ש אוסרים אף בנשא כבר יש לגרש ומודים דרבנן היינו שבחייהו אבל אם כבר היא מעוברת ויש לחוש ללעז הבנים בודאי מותרת כל שכבר נשא על פי הוראה ואף שאינו מפורסם ועיין בית מאיר בסי' ט"ו. ומ"ש מעלתו להתיר ע"פ הכרזה ח"ו להתיר דאל"כ יכריזו על כל מראית עין ויתבטלו כל איסורי מראית עין ח"ו להתיר והמשכיל יבין ובפרט בדור פרוץ וד' יגדור פרצת רשעי בני ישראל בעוה"ר וישוב ירחמינו לקיים כל דברי חז"ל להעמיד על תלה דתינו וישיבנו למקום מקדשינו:

---

[2] רבי יוסף שאול נתנזון היה אחד מהרבנים המשיבים המפורסמים של המאה ה - 19. הוא כתב חיבורים רבים. סדרת תשובותיו, שואל ומשיב, המורכבת מששה כרכים עבי כרס, נודעת כחיבור בעל סמכות הלכתית חשובה. למרות התנגדותו לתנועה החסידית, הוא היה ביחסים טובים עם ראשי החסידות. החידושים על הרמב"ם הוכנסו ממהדורת פרידברג ירושלים תשס"ו.

שו"ת שיח יצחק[3] סימן תלו

בענין דרשות הנאמרות בלשון לאומים.

בעה"י פ"ב ר"ח ניסן תרס"ג לפ"ק. שוכט"ס לכבוד אהוב לבבי הבחור החו"ב ירא ושלם וכו' מו"ה וכו'.

מוצא שפתי אשמור לקיים אשר הבטחתיו לברר לו, שאסור להתחבר לדורשי בלשון לאומים ועל מה אדני האיסור הטבעו.

אומר לו בזה, הנה על דבר זה הזהירנו ה' יתברך במלאכות הנביא יחזקאל [פרק ג' פס' ד' ח'] אשר בדברי קדשו השמיע לאמר: ויאמר אלי בן אדם לך בוא אל בית ישראל ודברת בדברי אליהם, כי לא אל עם עמקי שפה וכבדי לשון אתה שלוח אל בית ישראל, לא אל עמים רבים עמקי שפה וכבדי לשון אשר לא תשמע דבריהם אם לא אליהם שלחתיך המה ישמעו אליך, ובית ישראל לא יאבו לשמוע אליך כי אינם אובים לשמוע אלי וגו'.

ופי' המלבי"ם שם ואעתיק לשונו, ודברת בדברי כי בני הגולה הורגלו לדבר בלשון כשדים ובלשון העמים, צווה אל הנביא שידבר דבריו בלה"ק כמו שקיבל מה', ולא תאמר שתצטרך לדבר בלשון כשדים שאין אתה מבין אותה כי לא אל עם וגו' כי הם מבינים לה"ק. לא אל גו', ואל תאמר כי תצטרך לדבר נבואתי בלשון כשדים כדי שיבינום גם הגויים כי לא אל עמים רבים עמקי שפה אתה שלוח ותצטרך ללמוד לשון כשדים, בית ישראל לא יאבו לשמוע אליך, וזה לא מצד שאין מבינים לשונך לשון יהודית, רק מצד כי אינם אובים לשמוע אלי, ולכן יאמרו אמתלא שאין מבינים לשון הנביא, עכ"ד...

...ומאחר העלות כל הניתנים למעלה בכתב, דבר שפתים אך למותר שאסור לילך ולשמוע דרשה כזו ומכ"ש ח"ו להתחבר לחבורה פורצי תקנת גאוני ישראל, עיין בשו"ת מחנה חיים (ח"ב סי' ה') על או"ח (ס' נ"ח) מביא בעל העקידה בענין חטא סדום ועמורה, כתב שזה גדול שבחטאים אם עשו לנימוס ודת חוקים לא טובים, עש"ב, וכמ"כ הוא באגודה הלזו שחוק הוא להם לדרוש דווקא בלשונות הגויים. יתן ה' שיעזבו דרך רשע ויחוש לנו ישע כי ארכה לנו השעה, ויקים לנו רועה שבעה. דברי הכותב אוהבו הנאמן.

שו"ת יביע אומר חלק א - אורח חיים סימן ל

ב"ה. קהיר. סיון תש"ח לפ"ק. הנה פה מצרים נוהגים לשחוט בהמות שלש פעמים בשבוע, יום ראשון, שלישי, וחמישי, בכדי לספק בשר לכל הימים, וכשחל יום טוב באחד מן הימים הללו, עולים השוחטים לבית המטבחים ושוחטים כרגיל, וכמעשיהם בחול כן מעשיהם ביום טוב, אלא שלפעמים אוכלים כזית מן הבהמה, כגון כבד ובני מעיים, ועמדתי ואתבונן האם יכון מנהג זה ע"פ ההלכה, או לא.

...(טו) ומצאתי בחפישה בס' ארחות חיים בהגהות מהרש"ם (סי' תקנא סק"ל), שנשאל בנידון שבוע ט"ב שאין שוחטים במקולין, וע"י היריד, אם יעכבו מלמכור בשר כשר בפרהסיא, יהיו אנשים שיקנו בשר טריפה מחנויות הגויים. והאריך בזה, והביא שם דברי העקידה (שער כ) שנשאל, במקומות דשכיחי פרוצים בעריות, ורצו בית דין

---

[3] ר' יצחק ב"ר ישעיה יששכר בער ווייס נולד בשנת תרל"ג (1873) בעיר פרשבורג שבסלובקיה. ר' יצחק ווייס זכה להערכה רבה מגדולי דורו עימם היה בקשר, ובעיקר היה קשור לידידו ר' יששכר שלמה טייכטהל, בעל שו"ת 'משנה שכיר' ומחבר הספר 'אם הבנים שמחה', שאף הוסיף קונטרסים של תשובות מאת הר"י ווייס לכמה מחיבוריו. ר' יצחק ווייס נהרג בידי הנאצים בשנת תש"ב (1942).

להושיב זונות פנויות, כדי שלא יכשלו באשת איש, והשיב, כי כל חטא גדול שנעשה שלא ברשות ב"ד, כל ישראל נקיים, אבל חטא קטן הנעשה ברשות ב"ד, הוא חטאת כל הקהל. וזה היה עון סדום ופילגש בגבעה. וסיים (העקידה) כי מי שלא יקבל זה בדעתו, אין לו חלק ונחלה בתורת ה'. ע"ש. [וכן הובאו דברי העקדה הנ"ל בשו"ת מהרש"ם ח"ז (ס"ס קד). ובשו"ת דרכי שלום (סי' נ אות י). ובשו"ת משיב דבר (חיו"ד סי' מג). ובשו"ת באר חיים מרדכי ח"א (חיו"ד סי' מ), וח"ב (חיו"ד סי' כא), וח"ג (חאה"ע סי' מט). ע"ש]. ומה גם כי פושעים אלו אוכלים הבשר בלא מליחה, ובתערובות בשר בחלב וכו'. ולכן אין מהנכון לבטל מנהג קבוע בשבילם. עכת"ד מהרש"ם. ויש להוסיף דוגמא, בדבר המצוי ג"כ בדורות העלובים הללו, שנוהגים לטייל בחורים ובחורות ביחד, ופריצי אהדדי, ובפרט בריקודים בשמחות שנעשה הדבר כהיתר בעוה"ר, וביחוד כשהם משודכים, וכבר צווחו ככרוכיא הגאון רבינו יהונתן בס' יערות דבש, ובשו"ת מעיל צדקה (סי' יט). ע"ש. ובשו"ת זכרון יוסף שטיינהרט (חאו"ח סי' יז) האריך בזה, והביא סמך ממ"ש (בירמיה לא יב) אז תשמח בתולה במחול, ובחורים וזקנים יחדיו, ולא בתולות ובחורים יחדיו. ע"ש. וכ"ה בס' חסידים (סי' קסח). ע"ש. וע"ע בדרושי הצל"ח (דרוש כט). ובשו"ת יהודה יעלה אסאד (חאו"ח סי' צא). וכן בשד"ח (מע' חתן וכלה אות יב). וכדבר איש האלהים רתת לחומר האיסור, שהם בתולות נדות, והוי אביזרא דג"ע יהרג ואל יעבור. ע"ש. ולא עלה על דעת מאן דהוא, להתיר לבתולות בזה"ז לטבול במקוה טהרה, כדי שלא יכשלו בעון נדה החמורה, וידונו בפנויה גרידא. וידועה תשו' הריב"ש (סי' תכה), הובאה בב"י יו"ד (ס"ס קפג), שגדרו גדר בזה לבל יטבלו הבתולות, כדי שלא יבואו לידי תקלה בהם, שאיסור פנויה קל בעיני ההמון. ע"ש. אשר ע"כ נראה שלא חששו חז"ל לתקנת הפושעים, כי אם להציל את החרדים לדבר ה' מרשת היצה"ר, וכמ"ש כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם.